

POSTANOWIENIE

22 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Paweł Grzegorzczak

na posiedzeniu niejawnym 22 lutego 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa "O." spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w O.
przeciwko Miastu Ostrołęka
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Miasta Ostrołęka
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku
z 31 maja 2022 r., I AGa 164/21,

**1. wyraża zgodę na złożenie przez pozwanego pism
przygotowawczych z dnia 26 września 2023 r. i z dnia 20
listopada 2023 r.;**

2. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującym od

orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (przyczyn kasacyjnych).

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący Miasto Ostrołęka powołał się na nieważność postępowania (art. 379 pkt 4 k.p.c.) wynikającą z wydania wyroku w składzie z udziałem sędziego powołanego do pełnienia urzędu na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3, dalej – „ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r.”). Wskazał również na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej ze względu na brak rozpoznania znacznej części środka odwoławczego i brak odniesienia się w lakonicznym uzasadnieniu do wszystkich zgromadzonych w sprawie dowodów.

W uchwale składu połączonych Izb Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20, OSNC 2020, nr 4, poz. 34, mając na względzie szczególne, konstytucyjne i ustrojowe właściwości Sądu Najwyższego oraz wymagania stawiane do objęcia urzędu w tym Sądzie, potrzebę zapewnienia niezależności Sądu Najwyższego od władzy politycznej, a także kształt i przebieg postępowań nominacyjnych do pełnienia urzędu w Sądzie Najwyższym, które toczyły się po wejściu w życie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r., Sąd Najwyższy uznał, że sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami powołanej ustawy. Stanowiska tego nie uznano natomiast za uzasadnione w odniesieniu do sędziów sądów powszechnych. W tym przypadku, zgodnie z tezą uchwały, sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie

określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r., jeżeli zarazem wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej (Karta) oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (EKPCz). Nieważność postępowania w tym przypadku nie ma zatem automatycznego charakteru, jest natomiast uwarunkowana oceną, czy wadliwość procesu powołania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji, art. 47 Karty i art. 6 EKPCz.

Rozważana uchwała, zgodnie z art. 87 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (jedn. tekst: Dz. U. z 2023 r., poz. 1093, dalej – u.SN), uzyskała status zasady prawnej, a Sąd Najwyższy nie odstąpił od niej w przepisany trybie (art. 88 u.SN). Sąd Najwyższy pozostaje tym samym związany wyrażonym w niej stanowiskiem, mimo wydanego w późniejszym czasie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., U 2/20, OTK-A 2020, poz. 61 (zob. w tym zakresie np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 stycznia 2022 r., III CO 6/22 i III CO 37/22 oraz wskazaną tam argumentację, a także postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 września 2023 r., III KZ 36/23 i z dnia 18 października 2023 r., I KO 33/230).

Stanowisko, według którego kwestia sprzeczności składu orzekającego z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c., gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r., wymaga zbadania, czy wadliwość procesu powołania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji, art. 47 Karty i art. 6 ust. 1 EKPCz, zostało utrzymane także w nowszym orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. odpowiednio motywy uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, OSNK 2022, nr 6, poz. 22, w której tezie stwierdzono m.in., że brak podstaw do przyjęcia *a priori*, iż każdy sędzia sądu powszechnego, który uzyskał nominację w następstwie uczestnictwa w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa po dniu 17 stycznia 2018 r., nie spełnia minimalnego standardu

bezstronności i każdorazowo sąd z jego udziałem jest nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., a także uchwała Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22, OSNP 2022, nr 10, poz. 95).

We wniosku nie twierdzono ani nie powołano żadnych okoliczności, które wskazywałyby, że w związku z powołaniem do pełnienia urzędu członka składu orzekającego Sądu Apelacyjnego doszło, z uwzględnieniem konkretnego przypadku, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności sądu. Na znaczenie wskazania takich okoliczności wskazuje się w orzecznictwie Sądu Najwyższego, podnosząc, że w przypadku sędziów sądów powszechnych powołanych do pełnienia urzędu na skutek wniosku Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. do stwierdzenia bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. bądź sprzeczności składu orzekającego z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. muszą – zgodnie z uchwałą składu połączonych izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. – zachodzić dodatkowe okoliczności, które świadczą o naruszeniu standardów niezawisłości i bezstronności w konkretnej sprawie (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2023 r., III USKP 1/22 i postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2021 r., I KK 28/21, z dnia 28 kwietnia 2021 r., IV CZ 5/21, z dnia 9 czerwca 2021 r., I PSK 38/21, z dnia 14 lipca 2022 r., I CSK 1346/22, z dnia 25 stycznia 2023 r., I PSK 22/22 i z dnia 28 czerwca 2023 r., I PSK 47/22)

Mimo niekwestionowanej wagi i systemowej natury podniesionego problemu, nie można było tym samym uznać, aby skarżący wykazał twierdzoną przyczynę kasacyjną.

Odnosząc się do pozostałej części wniosku należało przypomnieć, że jak przyjmuje się w utrwalonej judykaturze Sądu Najwyższego, przesłanka oczywistej zasadności skargi (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) oznacza, że dla przeciętnego prawnika podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie. Oczywiście jest przy tym tylko to, co można dostrzec bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Zarzucane uchybienia muszą zatem mieć kwalifikowany charakter, odnosić się do konkretnych, powołanych przez skarżącego przepisów prawa i być dostrzegalne na pierwszy rzut oka (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00,

OSNC 2001, nr 3, poz. 52, z dnia 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156 i z dnia 15 czerwca 2018 r., III CSK 38/18).

Bliższa analiza wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie stwarzała podstaw do przyjęcia, aby sytuacja taka miała miejsce w okolicznościach sprawy rozstrzygniętej zaskarżonym wyrokiem.

Istotnie, Sąd Apelacyjny nie odniósł się do zarzutu apelacyjnego, w którym pozwany odwoływał się do postanowień umownych, mających w jego ocenie stanowić źródło potrącenia umownego. Zarzut ten mógłby mieć jednak znaczenie tylko przy założeniu, że pozwanemu przysługuje wierzytelność z tytułu kary umownej, co zanegował Sąd Okręgowy wskazując na niezawiniony charakter opóźnienia w wykonaniu robót. Argumentacja skarżącego, kwestionująca to stanowisko, zasadzała się na podważaniu oceny materiału dowodowego, co w postępowaniu kasacyjnym jest niedopuszczalne (art. 398³ § 3 w związku z art. 398¹³ § 2 k.p.c.). W podstawach skargi skarżący wytykał bowiem nie tyle pominięcie określonego materiału dowodowego, co wyjątkowo może uzasadniać skuteczny zarzut kasacyjny (art. 382 k.p.c.), lecz jego błędną ocenę, odwołując się wprost do art. 233 § 1 k.p.c. i polemizując z dokonaną przez Sądy *meriti* oceną wiarygodności zeznań świadków oraz wnioskami wyprowadzonymi z opinii biegłego (por. co do różnicy między pominięciem materiału dowodowego a jego błędną oceną np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 31 sierpnia 2018 r., I CSK 556/17). Powołując w motywach skargi stanowisko Sądu Najwyższego dopuszczające skuteczne podniesienie w postępowaniu kasacyjnym zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2005 r., IV CK 122/05), skarżący nie dostrzegł zarazem, że pogląd ten został wyrażony w stanie prawnym poprzedzającym wejście w życie art. 398³ § 3 k.p.c. i *de lege lata* utracił aktualność.

Na konkluzję o braku oczywistej zasadności skargi nie mogły tym samym rzutować także argumenty powołane w pismach z dnia 26 września 2023 r. i 20 listopada 2023 r., złożonych za zgodą Sądu Najwyższego w postępowaniu kasacyjnym, ich założeniem było bowiem, że pozwanemu przysługiwała wierzytelność z tytułu kary umownej, co mogłoby otwierać drogę do umownej kompensacji.

Niezależnie od tego, do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną nie wystarcza wykazanie, że sąd drugiej instancji pominął określony zarzut apelacyjny; zarzut ten musi bowiem mieć taki charakter, aby jego pominięcie skutkowało wydaniem oczywiście wadliwego orzeczenia. W przyczynie kasacyjnej określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. chodzi bowiem nie tyle o wyknięcie naruszenia przepisu prawa, chociażby miało ono oczywisty charakter, lecz wykazanie, że naruszenie to doprowadziło do oczywistej wadliwości zaskarżonego wyroku (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004, nr 13, poz. 230, z dnia 21 kwietnia 2017 r., I CSK 660/16 i z dnia 29 września 2017 r., V CSK 162/17). Treść powoływanego przez skarżącego postanowienia umownego, do którego nie odniósł się Sąd Apelacyjny, nie była na tyle jednoznaczna, aby uznać, że stanowisko Sądów *meriti*, według którego w okolicznościach sprawy miarodajne były przesłanki potrącenia ustawowego, skutkowało wydaniem wyroku, którego wadliwość miałaby charakter elementarny i widoczny *prima vista*.

Ubocznie należało wskazać, że jeżeli strona zarzuca, iż sąd *meriti* błędnie zinterpretował umowę lub nie zrekonstruował w pełnym zakresie stosunku prawnego, który wynika z treści umowy, powinna sformułować zarzut naruszenia art. 65 k.c., czego w skardze zabrakło. W braku tego zarzutu kwestia prawidłowości wykładni oświadczeń woli, jak również oceny, czy określone oświadczenia woli zostały złożone, lokuje się poza kognicją Sądu Najwyższego w postępowaniu kasacyjnym.

Należało tym samym odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

O kosztach postępowania kasacyjnego nie orzeczono, zważywszy, że złożony przez powódkę wniosek o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego, jak wynikało z jego treści, miał ewentualny charakter i został powiązany z wnioskiem o oddalenie skargi kasacyjnej, odnosił się zatem do przypadku, w którym skarga podlegałaby przyjęciu do rozpoznania.

[SOP]

(r.g.)

